

Redacțiunea, Administrațiunea și
Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.
Scrisori nefrancate nu se re-
trimite. Manuscrise nu se re-
trimite!
Birourile de anunțuri:
Brașov, piața mare Nr. 22.
Inserate mai primesc în Viena
Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler
(Oto Mosse), Heinrich Schalek, Alois
Herndl, M. Dukes, A. Oppel, J. Dan-
neberg, în Budapesta: A. V. Gold-
berger, Anton Mezei, Eckstein Bernat;
în Frankfurt: G. L. Daube; în Ham-
burg: A. Steiner.
Prețurile inserțiilor: o serie
garmonică pe o coloană 6 cr.
și 30 cr. timbru pentru o pu-
blicare. Publicări mai dese
după tarife și învalială.
Reclame pe pagina III-a o
serie 10 cr. v. a. sau 90 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANUL III.

„Gazeta” este în fiecare zi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 12 fl., pe șase lun
6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 franci, pe trei luni
10 franci.
Se primumără la toate oficiile
poștale din țară și din afară
și la dd. colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
la administrațiunea, piața mare
Nr. 22, etajul I.: pe un an
10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei
luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în
casă: Pe un an 12 fl., pe
șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Un exemplar 5 cr. v. a. sau
15 bani.
Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte.

Nr. 213.

Brașov, Sâmbătă 23 Septembrie (5 Octombrie)

1889.

Nou abonament

la

„GAZETA TRANSILVANIEI.”

Cu 1 Octombrie 1889 stilul vechiu
s'a deschis nou abonament la care in-
vităm pe toți amicii și sprrijitorii foicei noastre.

Prețurile abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: pe trei luni 3 fl.
pe șase luni 6 fl., pe un an 12 fl.

Pentru România și străinătate: pe trei
luni 10 franci, pe șase luni 20 franci, pe un
an 40 franci.

Abonamente la numerele cu data de
Duminică:

Pentru Austro-Ungaria: pe un an 2 fl. pe
șase luni 1 fl.

Pentru România și străinătate: pe un an 8
franci, pe șase luni 4 franci.

Abonarea se poate face mai ușor și
mai repede prin mandate postale.

Domnii, cari se vor abona din nou,
se binevoiesc a scrie adresa lămurită și
a arăta și posta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei.”

Brașov, 22 Septembrie v.

În faimosul toast ce l'a ți-
nut alaltăieri ministrul-președinte
Tisza la banchetul din Oradea-
mare, el a ținut o privire la si-
tuația financiară următoare:

„Nu voi să vorbesc de aceea, cum
s'a împlinit ceea ce am pus în perspec-
tivă eu înainte cu câțiva ani și ca con-
ducător al resortului ministerului de
de finance. De-o parte legile create, de
altă parte bilanțurile prezentate de atunci
răspund la acesta și va răspunde acela
proiectul bugetar, pe care-l va pre-
senta în curând onorabilul meu amic,
ministrul de finance, corporurilor legiu-
toare ale țării. Cred, că nu mă înșel,
decă dicu, că ori și care, decă nu aș-
teptă imposibilul, va fi mulțumit și va
nutri speranța, că în viitor vom în-
ta mai în lucrarea noastră de reformă.
Numai câtă firească acestă progres mai
grabnic nu trebuie să ne răpescă cu sine
într'atâtă, încât asupra lui să lăsăm
din vedere fi și numai pe un moment
punctele de vedere financiară și impor-
tanța regulării financiare.”

D-lu Tisza se laudă der cu re-
sultatele financiare ale regimului

său. Și are dreptate foia appo-
nyistă când dice, că înclinarea la
propria laudă până acum n'a tre-
cut ca virtute a bărbaților de
stat, der pôte fi încâtva scusa
prin acea împrejurare, „că această
politică financiară este avisată la
lauda urătorilor ei, deoarece în
tota țera nu se află nimeni, care
se vorbește cu recunoștință despre
ea.” Sunt interesante și observa-
rile ce le face „Budapester Tag-
blatt” cu privire la viitoră espu-
nere financiară, cu care s'a fali-
tă de acum d-lu Tisza. Eță ce dice
numita foia:

„D-lu Tisza se provocă în vorbirea
sa la viitoră espunere financiară a
colegului său dela finance. Noi nici că
ne îndoim, că d-lu Dr. Wekerle va
presenta de astădată parlamentului un
budget c'un deficit de tot mic și
neînsemnat. Der întrebăm pe d-lu
Tisza însuși, căruia i-sa încredințat în-
ainte cu 15 ani guvernul, în schimb
promisiunii sale că va restabili echili-
brul în finance, ilu întrebăm, decă
crede cumva, că după fusiune relațiunile
politice s'ar fi desfășurate pentru densusul
totu așa, decă ar fi declarat atunci țerii,
că va privi ca finită opera reconstru-
irei financiare numai atunci, când ministrul de
finance — după prelungirea termenelor
de plată a rentei pentru ștergerea datori-
iei pe timp de șepțedece ani, în
sumă anuală de vr'o două-spredece mi-
lióne — va fi în stare a presenta par-
lamentului un budget numai cu 2—3
milióne deficit?”

„Căci decă d-lu Tisza își dă ađi
aerul c'unu grandios aplomb, ca și
când și-ar fi împlinit promisiunea dată
țerii, atunci trebuie să obiectăm, că nu
este altceva decăt o apucătură de șar-
latan, decă guvernul pentru 1890 vor-
besce numai de un deficit de 2—3
milióne.”

„In adevăr deficitul anului viitor
este de două ori mai mare ca acela al
anului curent, care a fost preliminar cu
7.3 milióne. Căci între aceste două bud-
gete stă acea operațiune făcută în ca-
drul conversiunii datoriei de stat, prin
care guvernul a amănat plata rentei
pentru ștergerea datoriei în sumă de 12

milióne la an pe timp de șepțedece
de ani.”

„Decă der deficitul în anul curent
a fost de șepțedece milióne, er în anul
1890, când renta pentru ștergerea datori-
iei, amănată, nu mai este de a se plăti,
este de 2—3 milióne, atunci avem de a
face aici pentru 1890 c'un deficit ve-
ritabil de 14—15 milióne, care deficit
prin urmare este cu 7—8 milióne mai
mare decăt cel din anul curent.”

„Și cu acesta se fâlesce ministrul
președinte!... Intr'adever, o măiestrie
financiară, ale căreia rezultate consistă
în aceea, de a lua de pe spinarea gene-
rațiunii presente o datoriă amortisabilă
și a-o încărea în spinarea generațiunii
următoare, ar avé cuvântul să fi mai pu-
țin laudăros și ar trebui bine să se gâ-
descă, înainte de a pune acestei scama-
torii financiare politice coróna neadev-
rurilor matematice!”

Nu trebuie să uităm că foia,
care scrie astfel, deși este opozi-
țională, își impune însă totuși ore-
care rezervă în cestiunea financie-
lor statului ungar, vrëndu să
cruțe astfel susceptibilitățile na-
ționale și creditul statului.

Mai puțin rezervat se vor
pronunța însă foile stângei extreme
acestei partide vor face cu oca-
siunea desbaterii bugetare mai
multă lumină asupra situațiunii
financiare, despre care pretinde d-lu
Tisza că ar fi mulțumit.

Tisza a ținut, numai elu o și
scie! Căci nimeni dintre miliónele
de locuitori ai statului nu s'ente
acesta pretinsă îmbunătățire, ni-
meni nu crede cuvintelor minist-
rului-președinte!

DIN AFARĂ.

Manifestațiuni pentru Rusia în Paris.

Cele mai multe diare franceze
anunță, că în conductul festiv, care a
defilat pe dinaintea președintelui repu-
blichei Carnot cu ocaziunea împărțirii
premiilor pentru expoziția din Paris, s'a
aflat și comisiunea rusă cu stégul
rusesc, și că a fost salutat cu aplauze
frenetice, când a plecat stégul rusesc
dinaintea tribunei președintelui.

Acesta nu este esact. Rusia n'a
luat parte în mod oficial la această
festivitate. Corespondentul diarului ber-
linesc „Național-Ztg.” anunță cu privire
la acesta: Comisiunea rusă de fapt
n'a luat parte la conduct. Der a fi-
gurat în conductul festiv comisiunea
Finlandei, care posedă pe câmpul lui
Marte un deosebit pavilion. Stégul
ei cu vulturul rusesc a fost ținut de
public ca stégul rusesc și a fost sa-
lutat de aceea în mod demonstrativ.
N'a fost de față nimeni dela ambasada
rusă, pe când mulți secretari și ata-
șați dela ambasada germană, austriacă
italiană, spaniolă ș. a. au primit invi-
tarea ce li-s'a făcut și au luat parte
la festivitate pe tribuna președintelui
republicei.

Visita țarului la Berlin.

Vorbindu de visita țarului la Ber-
lin, „Novoie Vremia” dice, că proba-
bilă această vizită va avé ca urmare, că
Germania nu va întreprinde mult timp
nimic ce ar pute turbura pacea. Acum
se ocupă și „Grașdanin” de urmările po-
sibile ale visitei țarului și dice că ele
vor fi de-o mare însemnătate politică.
Situațiunea interioară și esteriară a Ger-
maniei, dice „Grașdanin”, e ađi de așa,
incăt ea nu pôte să lase să trecă oca-
siunea acesta. Evenimentul din Berlin
pôte avé ca urmare anumite negocieri
asupra cestiunilor litigioase politice, cari
apasă ca o povară grea asupra păcii eu-
ropene. Deși Germania se află în frun-
tea triplei alianțe, totuși conducătorii
ei știu, că numai în timp de pace se
pot basa pe această ligă. O înțelegere
cu Rusia va fi întotdeauna cel mai bun
mijloc pentru Germania de a scăpa de
dificultăți.

Se vede din îngrijirea, cu care ur-
măresc oficișii austriaci ori-ce fasă a
politicei germane — dice „Grașdanin”, —
că cercurile conducătoare din Berlin ni-
suesc a stabili o asemenea înțelegere
cu Rusia. Este numai de dorit — în-
cheia foia rusă — ca această îngrijire
a oficișilor austriaci să nu rămână ne-
fundată și ca nisuiților austriaci să
li-se pună odată o stavilă. Atunci pute-
rile ar pute proceda la o desarmare
parțială.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Autobiografia unui risipitor de milióne.

În Londra a apărut în zilele ace-
stea o carte foarte interesantă, intitulată:
„Cum am cheltuit eu 250.000 punți
sterlingi în doi ani de țile”. Autorul
ei Mr. Benzon însuși este eroul,
care a prăpădit cele 250.000 punți
sterlingi și care acum, întorcându-se către
public, își mărturisesc peccatele sale.
Cartea acesta a fost menită de sorte să
apară tocmai în timpul acesta, când
sunt nemulțămirile cele mari între lu-
crătorii din docuri, și se arate într'un
mod flagrant raporturile periculoase,
ce există în societatea engleză, între
a fi se peste măsură bogat și se răco
lipit pământului. Averele adunate de
autorul acestei cărți, prin munca neo-
bosită a lucrătorilor din docuri, o risi-
pesce el în decurs de 2 ani!

Ce ironie a sortii! Eri încă milio-
ner plimbându-se într'un echipagiu

strălucit și privind cu dispreț pe tre-
cătorii, cari se strecurau pe lângă fai-
mosul său echipagiu; astădi însă se răco
lipit, ședând la o masă veche într'o chi-
liă slabă luminată, pune pe hărtaia fap-
tele sale sêvșite în viața sa trecută
plină de plăceri și trândăvie!

Aici se pôte aplica sentința filoso-
fului grec Diogene, că: aceia, cari nu-și
întrebuințază averea lor pentru scopuri
nobile lumanitare, ci pentru plăcerile
lor personale, aceia se pot asemăna
cu pomii roditori și cu vița de vi, cari
puși într'un loc neroditor, fac fructe
ce sêvesc ca hrană corbilor.

Totu așa și autorul nostru Mr.
Benzon în cartea sa se înfățișază în-
aintea marelui public, eri milionar,
astădi o ruină financiară, ca prin cartea
sa să-și câștige pâinea cea de toate
zilele!

Era în tóma anului 1887 pe tim-
pul festivităților date în onórea iubi-
leului de 50 de ani al reginei Victoria,
când pentru prima dată debută Mr. Ben-

zon în public. Elu se rămăși la o în-
trecere de cai pe 16.000 funți ster-
lingi, că ore-cine va fi învingătorul, și
într'adever câștigă rămășagul. Din tim-
pul acesta elu nu lipsi dela nici o al-
legare de cai, în curând își procură
un grajd întreg de cai de întrecere,
rivalisându astfel cu cei mai însemnați
și bogați ómeni de sport din Anglia,
precum ducele de Vestminster și lordul
Rothschild. Norocul îi surise acestui
comet financiar, plin de cutezanță,
der nu pe multă vreme. În curând in-
cep să piardă rămășagul după rămășagul,
până când în fine se lăsă de acestea și-și
luă refugiu la jocul de hazard prin
speluncile de joc ale aristocrației. Aici
însă elu perdă aprópe tot restul averei
sale și astfel ajunge într'o stare de
totu critică în privința financiară. Încă
odată căută să-și mai încerce norocul
la Monte-Carlo, der și aici îi merse rău
și astfel, după cum era de prevădută,
își perdă tot restul averei sale.

Vedem așadéră, că viața și sfârși-

tul lui Mr. Benzon nu este ceva nou nici
original, deoarece casuri de risipă obvinu
fórtă adeseori în viața de toate zilele.
Der totuși autobiografia lui Mr. Benzon
stărnă interesul publicului englez, care
se miră, cum un om e în stare în decurs
de 2 ani de țile să risipească o avere de
250.000 funți sterlingi.

În această carte autorul spune ceti-
torului, că elu voesce să-și facă o avere
prin munca și stăruința sa, promițându
totodată, că va fi mai prevădător
în întrebuintarea banilor. Precum se
vede a primită o amară lecțiune.

Pe lângă această morală autobiogra-
ful mai pune înaintea publicului ceti-
tor și o a doua morală, că adevăr este
mare nefericire pentru un om, când
vine pe neașteptate în posesiunea unei
averi mari, fără ca elu mai înainte să
aibă o idee clară despre valoarea și in-
trebuințarea banului.

(După „B. Tgb.”)

C. Se.

Rusia și alegerile în Franța.

O scrisoare adresată din Petersburg „Corespondenței Politice“ dă, că rezultatul alegerilor în Franța e mai mult favorabil decât vătămător ideii unei apropiări între Franța și Rusia, cu atât mai mult cu cât această cestiune nu atâră de cursul politicii interne. Marea majoritate a națiunii rusești, care voese pacea, e pe deplin satisfăcută de aceea, că rezultatul alegerilor a împedat venirea la putere a unor oameni, cari pentru a-și da o autoritate, ce le lipsese, ar fi gata a arunca Franța în primejdiiile unui război.

Turcia și Bulgaria.

„Fremdenblatt“ se ocupă de scrierile date de niște diare serioase, cari anunță, că Părta ia în considerație, din punct de vedere al proprietăților sale interese, dorința ce are Bulgaria de a eși într-un chip ore-care din situația sa actuală. Făia vieneză găsește această dorință foarte justificată și dă: Aceste scrieri probază, că Părta înțelege exact situația. Dorința ce are de a descurca condițiile, în care se găsește Bulgaria din punct de vedere al dreptului public, răspunde nu numai unei trebuințe de siguranță pentru Turcia, dar și unei trebuințe a Europei, care își dă toate silințele pentru a mări garanțiile de pace și a depărta ori-ce element, care ar putea compromite pe acesta din urmă. Dă decă în urma unor scrupule, Părta n'ar mai voi să urmeze impulsul dat de omenii săi de stat, ea ar cădea într-o contradicție, ală cărei efect ar pute să-i fiă simțitor. Dorința ce o are Bulgaria, de a descurca situația sa, devenind din dă în dă mai ardeătoare, Părta se va găsi în alternativa de a face posibilă regularizarea legală condițiilor, în cari se află Bulgaria, sau de a nu putea răspunde nici intereselor sale nici voinței Europei. Dăcă în Bulgaria liniștită și satisfăcută în cererea sa cea mai vitală, Părta e convinsă, că va găsi o garanție de ordine în Orient și de siguranță pentru Turcia, Europa n'ar putea de loc recunoște motivele, cari determină puterea suverană a face un demers pentru a ajunge la acest scop. Dăcă Părta nu refuză a recunoște pe principele Ferdinand ca principe ală Bulgariei, precum și starea de lucruri prosperă a principatului, acest fapt va avea o influență decisivă asupra rezoluțiilor celorlalte puteri. Ca și Austro-Ungaria, ele n'ar pute să aibă nici un motiv de a refusa aprobarea lor unei acțiuni eventuale a puterii suverane pe deplin autorizate în vederea regulării definitive a stării de lucruri în Bulgaria.

Cestiunea Cretei.

Deși cestiunea Cretei a încetat de a fi un obiect de deosebită preocupare a puterilor europene, totuși evenimentele ce se petrec în aceea insulă tină deșteptă atenția lumii politice, dă „Naționalul“. Revolta s'a înăbușit, dă represiunile lui Șakir-Pașa nu au luat încă sfârșit. Din contră o mulțime de creștini zac închiși în temniță, aceia cari au rămas liberi sunt desarmați și dați pradă răsunării trupelor otomane; scăparea nu este decât în refugiu spre munți. Aceste scrieri, primite prin firul telegrafic, ce trece prin Atena, pot fi și exagerate, dă Grecii nu ar avea astăzi nici un motiv de a înăspri o situație, pe care dinșii nu o-ar putea remedia de loc. Dă, chiar exagerate de ar fi aceste scrieri, nu e mai puțin adevărat însă, că persecuțiunile strășnice în contra creștinilor din Creta există și acesta ar fi în de ajuns pentru iubitorii de umanitate spre a face demersuri în favoarea nenorociților din acea insulă. Inșuși „Standard“, organul d-lui Salisbury, nu se îndoesce de exactitatea informațiilor ce i-se transmite în această privință; recunoște însă, că Șakir-Pașa nu a făcut decât să urmeze invitațiunile puterilor, cari au cerut să se useze

de toate mijlocele pentru a se reprima o revoltă, care putea sluji ca pretext al unui conflict internațional. Nu e dă de prevădută, ca puterile să intervină acum în această afacere, să o redeștepte acum când o cred înmormântată pentru multă vreme.

SCRIRILE DILEI.

Școale de cadeți. În anul acesta au cerut forțe mulți tineri a fi primiți în școale de cadeți. Din 810 petenți apți pentru școale de cadeți de infanteria au fost primiți însă numai 709, respinși fiind ceilalți din cauza lipsei de locuri. Cele 12 școle de cadeți de infanteria ale monarhiei numără ađi 2200 elevi. Pentru școla de cadeți de cavaleria din Mährisch-Weiskirchen s'au anunțat numai 51 elevi, cari au și fost toți primiți, deoarece erau mai multe locuri de ocupat.

Afacerea Kokan. Eă în ce stadiu se află acuma afacerea acesta scandalosă: Tribunalul penal din Budapesta a însărcinat pe consilierul Albert Haupt cu cercetarea ordonată în contra fostului secretar de stat Dr. Alexandru Matkovits. Judele de instrucție a citat dăile aceste pe apărătorul lui Kokan, avocatul Geza Polonyi, înaintea sa spre ală asculta în privința punctelor de acusațiune, ce se enumeră în hotărârea tribunalului, prin care se ordonă amintita cercetare. Polonyi însă fiind absent, nu i-s'a putut înmăna încă citațiunea până acuma.

Sporirea datorilor mici pe polițe în Ungaria. A apărut tocmai acum a deca broșura a anuarului biuroului statistic ungueresc, care constată, că numărul polițelor ce vin în circulație pentru datorii mici crește din an în an în mod îngrăitor. S'au vândut a deca blanchete de poliță proveđute cu timbru de 5 cr.: 1.169,650 în 1883, 1,350,597 în 1884, 1.554,926 în 1885, 1.747,207 în 1886 și 1.975,653 în 1887. Aceste date privesc numai pe Țera ungueresc, Bănatul și Ardeulul, nu și pe Croația. Aceste polițe, pe care se dau împrumut numai sume până la 75 fl., trebuie că au fost folosite de omeni din clasa de jos a poporului, cari din cauza raporturilor lor de avere nu pot lua decât împrumuturi mici.

Mortă din bătaia. În dăile trecute am adus scirea, că Johann și Andreas Gusbeth, cafe de lemar, au bătut cumplit în sãra de 3(15) Septemvre pe doi locuitori din Brașovul-vechiu. Acum aflăm, că unul din acestia, anume Irimie Pascovici, a murit din cauza ranelor.

Un cal în loc de primar. Într'o comună nemțescă cu „missiune patriotică“, situată între unele comune romănesci din cercul Răcașului, numită *Ioazeffalva*, un locuitor cu numele Bergvaner a mers de repetite ori la casa comunală, în luna presentă, ca să plătescă contribuțiune, dă nu, aflat pe nime acolo: nici jude, nici jurat, nici cassar! (pe când în comunele romănesci se afla încă și câte un pătrar de duzină de executori, dă „Luminătorul“). Supărat de această absentare pricopsitul șvab merge acasă, încalcă un armăsar al său, îl duce la casa comunală, îl bagă în primăria și-l înca în sală și după asta plecă acasă. Mai târziu, când a venit judele comunal și a luat veste că o bidigania se mișcă prin încăperi, s'a spăimântat ca vai de el, a recuirat ajutor și d'abia și-au luat curagiul să de față cu armăsarul! Constatându-se faptul, Bergvaner s'a scusat în următorul mod: „fiind că n'am aflat pe nime, am adus ar-

măsarul meu ca să învețe a încasa el contribuțiunea“.

Pojar. În comuna Apoldul-mare, în tractul Mercurei, s'a ivit pojarul în mai multe familii. E temere să nu se ivescă în mod epidemic.

Profanarea unui cimiteriu. Gendarmeria din Alba-regală a arătat procuraturii, că în cimiteriul ev. din Se-regyelyes pască boii preotului de acolo Emerich Konc și sluga lui soote crucile de lemn de pela morminte și face foc cu ele ca să se încăldească. Se făc cercetare și se constată, că însuși preotul poruncise să ducă boii la pășune în cimiteriu. Exemplul preotului îi urmă și alți locuitori din sat și așa întregul cimiteriu era scurmat și murdărit de boi. În contra slugii și a păzitorului cimiteriului se va aplica procedura penală, ăr în contra preotului s'a făcut arătare la autoritatea sa bisericească superioară.

Presentarea armei pentru sentinele este cassată prin noul regulament de exercițiu, ce a intrat în vigore dela 1 Octomvre a. e. În loc de a presenta arma, ca până acuma, sentinele vor prinde numai cu mâna patul pușcii, când se va arăta vr'un oficer. A făcut orecare senzația la palatul din Viena, când publicul a vădută pentru prima oară, că trecendă împăratul pe lângă garda palatului, acesta a eșit, s'a bătut toba și s'a plecat stegul, dă soldații n'au mai prezentat arma înaintea monarhului, ci au făcut numai mișcarea mâinei la patul pușcii.

Un porc sãlbatic viu a fost prins Lunia trecută înainte de amă de Feldiã de cãtrã un locuitor de acolo. Cu timpul bestiile ocrotite de stãpãnirea unguerescã au sã între în comune și chiar în casele omenilor, ca să caute jertfe.

Mortă prin electricitate. Un casă de mörte până acum ne mai pomenit s'a întâmplat în Timișãra în Dumineca trecutã, spune „Luminãtorul“. Un servitor avend ordin de la stãpãnul sãu ca să curețe de pajanini ferestrele morii, lucrãnduși lucrul s'a slobođtut pre tare pe ferestra din catul primu, și era sã aluneca în jos. În acest moment de pericol bãiatul se apucã de sirma (drot) ce tocmai d'asupra ferestrii conduce electricitatea ce luminãzã. La moment primi nefericitul o loviturã electricã atãt de puternicã, încãtã rămase mort. și totodatã cu mâinile lipite de sirmã astfel cã trei omeni, ce ajunserã mai târziu, abia-lu putãrã deslipi de sãrmã, după se primirã și dẽnșii cãteva împunsãturi bunșore electrice din corpul acãtutã al ucisului. Palmele servitorului erau arse ca cãrbunele de sirma ce-o apucaserã.

Nostrificarea unui medic engles. Dr. John Brodie, medic engles cu diplomã dela universitatea din Edinburg, de presentã angajat ca medic la o minã de aur în Baia mare, vrëndu să practice aci medicina, se adresã ministrului ungueresc de instrucție și acesta îl trimise înaintea unei comisii, care cu ajutorul unui interpret, deore-ce englesul scie numai limba sa maternã, s'ã examineze din chirurgia, medicina internã și judiciarã, și igiena publicã. Interpretul traducea întrebãrile censorilor în englesce și apoi rãspunsurile medicului în ungueresce. Resultatul a fost, cã englesul a fost aprobat de comisiune. Actele s'au înaintat la minister.

Invasiune de servitor în Praga. După plecarea regimentului de infanteria Nr. 35 din Pilsen în noua sa garnisonã la Praga, vre-o 150 de servitorã arãtarã stãpãnilor lor, cã esã din serviciu și

plecarã la Praga în noua garnisonã a regimentului, ca să servescã acolo.

Vreme tare, de credi că se rupe cerul, a fost Mercur nõptea spre Joi. Fulgerile și tunetele urmau fără înterupere, ploua de vãrsa și bãtea vântul cu putere. Prin unele pãrți a cãdut și grindinã.

Corespondența „Gaz Trans.“

Tohanul vechiu, 27 Sept. 1889.

Vã rog pre multã a publica urmãtoarele șire ca rãspuns la corespondința d-lui N. Groza din 10 Septemvre 1889 apãrutã în Nr. 205 a multã prețuitului diar „Gazeta Transilvaniei.“

Mã prinde mirarea, cum d-lu N. Groza ca om bãtrãn în Tohanul vechiu are cutezanța a publica și susține nise neadevãruri atãt de grosolane. D-sa declarã mai întâiu cã nu este adevãrat cã alegerea nu s'a făcut cu aclamațiune. Eu cel pușin știu, cã la o alegere când numai unul este contra, alegerea nu mai este cu aclamațiune. La alegerea scaunului scolastic a protestat contra modului de alegere și contra alegerii unor membri, D-lu preot G. Tomasu și cu D-sa și alții. Decã alegerea nu a mai putut fi cu aclamațiune. Se vede trãba, cã d-lu Groza nu pricepe cuvântul „aclamațiune.“

Mai departe susține d-lu Groza, cã d-lu Ioan Vladu a propus membri în scaunul scolastic. Acestã încã este un neadevãr, deoarece însuși d-lu Groza a predat d-lui Proto-pretore un bilet pe care erau scrise numele membrilor din scaunul scolastic.

Ce atinge dialogul între d-lu Proto-pretore și invãțãtorul N. Popu, eu susțin cele ce s'au scris în corespondința apãrutã în Nr. 189. Artic. de lege XXXVIII § 117 din 1868 spune, cã invãțãtorii își aleg un reprezentant. Ei bine, sã fi lasat pe d-nii invãțãtori să își alegã ei un reprezentant, ăr nu sã-i silescã a vota. Cu acestea declarã cuvintele d-lui Groza cu privire la dialogul între d-lu Proto-pretore și d-lu invãțãtor ca neadevãrate.

Susține apoi d-lu Groza, cã reprezentanții comunali s'au conchemat cu 48 de ore mai înainte de ședință. Acestã ăr este neadevãr și ca dovadã mã provocã la lista de conchেমare. Mai departe susține d-lu Groza, cã nu este adevãrat, cã protocolul s'a subscriș de membri de încredere, cari n'au fost de față de alegere. Acestã încã este neadevãr. Dovadã eclatantã este înprãjurarea, cã d-lu preot I. Pandrea a subscriș protocolul la rugarea d-lui protopretore, fãrã de a fi de față la alegere, deoarece pe timpul alegerii a fost în sf. biserica celebrãndu vecernia. D-lu preot I. Pandrea a făcut verbal observarea, cã D-sa nu a fost de față la alegere. La asta d-lu protopretore îi replicã, cã acesta nu are a face nimic!

Mai departe susțin, cã d-lu preot Tomasu și împreunã cu D-sa și alții au protestat contra alegerii. Ambele cereri au fost respinse. Fiindcã protestul a fost rãspus din partea d-lui Proto-pretore, la ședință, mai mulți grãnițeri (în numãr de 17), cãrora le zace la inimã viitorul școlei romãnesci, au făcut unã *contra-protestu* și acesta împreunã cu protestul s'a trimis preturei brãnene spre înaintare mai departe. Resoluțiune la acestea încã n'a urmat nimic*).

Ce privesc persoana d-lui protopretore, pôte să fiã de naturã blãndã și nobilã, și pôte și nu. Nu am dubitatã nici de una nici de altã, cãci nu-l cunoscã mai deapropo. Alții îl vor cunoscã mai bine decât mine!

Se dăce în corespondință, cã D-lu protopretore a eșpicatã din cuvânt în

* În Nr. de Dumineca trecutã ală „Gazetei“ am împãrtășit, cã din ordinul cãzãcesc al inspektorului școlar ungueresc s'au rãspus protestele. — Red.

venită tôte ordinațiunile și și proto-
colul. Eu am fostu de față la alegere
și știu, că d-lu protopretore a deschis
ședința aducându la cunoștință, că a
venit în comună în urma unui ordin
ca să alegă scaunul școlastic nou, ér la
ședința a rugat pe membrii pre-
senți să procure legea din 1868, căci
D-sa nu o mai scie, deorece nu a luat
de mult în mână.

Se dice în corespondență, că d-lui
Tomasu nu i-s'a primitu protestulu de-
orece nu a fostu plenipotențiatu din
partea grănițerilor. Auți acolo! Eu
știu că d-lui Tomasu este reprezentant
comunali și ca atare este și represen-
tantele locuitorilor, cari toți sunt grăni-
țeri dela celu mai micu până la celu
mai mare, afară de venetici.

Mai departe, ca să nu fiă în rătăcire
d-lu corespondent, îi spun, că greșese
mult prin cuvintele din urmă ale co-
respondenței deorece eu, ca „bravulu
D-sale grănițer” nu am fostu și nu
am capulu nici unei clice și nici
m'am interesat de chimirulu meu
pe spatele „mai multor grănițeri”, deorece
din copilăria mea am fostu totu ab-
sentu pe la școli. Afară de aceea eu ca
„bravulu D-sale grănițer” am călăto-
rit mai mult ca D-sa, simtu românesc
mai mult ca D-sa și pôte și de binele
Românilor și alu grănițerilor români
mă interesez mai mult ca D-sa. Cât
de multu s'ente D-sa românesc se vede
și de acolo, că D-sa nu numai n'a pro-
testat, ci a cređutu de bine a se supune
orbesce ordinelor jupânilor dela stă-
pânire.

Octavianu Popu.

Vinurile române la expoziția din Parisu.

„La Revue Vinicole”, unul din cele
mai autorizate diare din Parisu, publică
următorul importantu articolu sub is-
titura d-lui H. Devienne, unul din
redactorii săi:

„Expoziția de vinuri, prevenință ro-
mână, este din cele mai importante. Ea
nu cuprinde mai puțin de 60 esposanți.
Printre produsele expuse se observă vi-
nuri de Odobești, de Cotnari, de Socu,
de Odobu, de Urieu, de Cozmu, de Tă-
măioasă, de Brandura, de Nicorești, de
Drăgășani, de Strehaiia etc., cari tôte se
bucură de o reputația meritată.

România produce rachiuuri, cari se
asemănă cognacurilor noastre, cari sunt
cu dreptu cuvântu apreciate, și ra-
chiuri de prune de unu gustu re-
marcabilu. D. Niculeanu, membru în co-
mitetulu naționalu alu Expozițiunei
Universale, a datu asupra viticulturii
din România informațiuni detaliate, cari
permitu a ne da sémă exactă de situația
viticola a acestei țeri.

Din tôte ramurile de industrie agri-
colă, viticultura, prin întinderea și des-
voltarea ce a luat-o adu, e considerată
ca una din cele mai principale ale agri-
culturii române.

Vinulu ocupă alu doilea locu printre
produsele, cari caracterisă agricultura
acestei țeri în generalu.

Viticultura dela 1867, când pentru
prima oară a fostu reprezentată la Expo-
ziția, a luat unu avântu cu totul sur-
prinzătoru și cauzele, cari au contri-
buit la această repede dezvoltare, se
potu atribui creării unui mare număr
de căi de comunicația, întinderii căilor
ferate în tôte unghiurile țerei, care fa-
cilităză transacțiunile, și în fine protec-
țiunii ce s'a acordat industriilor nă-
scându prin diferitele tratate de comerțu,
care au pus România în raporte co-
merciale cu țerile străine.

Viile României se găsesc în ge-
neral situare pe colinele și ridicăturile,
cari formăz ultimele ramificațiuni ale
Carpaților; ele constitue unu lanțu,
care, plecându dela una din extremitățile
țerei (Turnu-Severin), merge până la
cealaltă (Dorohoi). Zona viiloru nu e de
locu bine definită, pentru că tôte de-
partamentele riverane ale Dunării și Pru-
tului posedu vii răspândite pe suprafața

loru. Cu tôte astea, viile României, cu
câteva excepțiuni, potu fi împărțite în
două regiuni, cari sunt: 1). Regiunea
colinelor și eminentelor, la calea ferată
centrală până la Carpați; 2) Regiunea
câmpiei cuprinse între această cale și
Dunăre.

Diferința de calitate a vinurilor ce
le produc aceste două regiuni e destul
de însemnată, cu tôte că formațiunea
geologică și clima sunt identice, cel
puțin pentru o mare parte din ele. Ca-
litatea superioară a vinurilor din regiu-
nea eminentelor se datorează mai întâi
compozițiunei variate a terenurilor, apoi
espunerii lor, înălțimeii și în fine varie-
tăților viei. Vinurile produse în re-
giunea colinelor sunt mai alcoolice,
mai puțin bogate în tanin și ceva mai
acide decât celelalte; ele întrunesc
cu tôte astea calități cu totul superioare
pentru consumațiune. Considerate în ge-
neral, vinurile române au multă afini-
tate cu ale Austro-Ungariei, Rinului,
Rousillonului.

Cele mai însemnate vii ale țerei
sunt cele de:

Cotnari, districtulu Iași, care pro-
duce vinu alb;

Nicorești, districtulu Tecuci, care
produce vinu escelent roșu închis,

Odobești, districtulu Putna, care
produce vinu escelent alb și roșu in-
chis;

Dealul-Mare, districtulu Prahova, care
produce vinu escelent alb și roșu;

Drăgășani, districtulu Râmniculu
Vâlcea, care produce escelente vinuri
albe și puțin de celu roșu;

Golulu Drancea și Oravița, districtul
Mehedinți, care produce vinu escelent
roșu închis și roșu.

Afară de aceste șapte centre prin-
cipale viticole, România posedă încă ur-
mătoarele remarcabile vii:

Panciu, districtulu Putna, care pro-
duce vinu alb și roșu închis;

Sărata, districtulu Buzeu, care pro-
duce vinu roșu închis și roșu;

Plenitza, Simnic și Carcea, distric-
tulu Dolju, care produce vinu alb, roșu
și roșu închis;

Rogova, Bresița și Poroina, distric-
tulu Mehedinți, cari produc vinu
roșu închis și roșu;

Socola, districtulu Iași, care pro-
duce vinu alb;

Gréca și Topești, districtulu Vlașca,
care produce vinu alb și roșu;

Drăgușani, districtulu Tecuci, care
produce vinu roșu închis, roșu și alb;

Drăgănești, districtulu Oltu, care
produce vinu roșu;

Greaca și Costești, districtulu Tu-
tova, care produc vinu alb și roșu;

Huși, districtulu Fălciu, care pro-
duce vinu alb și roșu;

Bădila, Nicolitelu, Cadulu și Isaccea
din Dobrogea, cari produc vinu alb
și roșu.

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS.”

(Serviciulu biuroului de coresp. din Pesta.)

Belgradu, 4 Octomvre. — Ma-
ioritatea membrilor Scupcinei e
declarat, că la casu când regina
Natalia n'ar primu până la deschi-
derea camerei condițiunile ce i
le-a propusu guvernulu, ei voru
vota o lege, prin care să i-se in-
terdică reginei Natalia de a mai
locui în Serbia. Se dice, că adu
său mâne Regina va avu o întel-
nire cu regele Alexandru.

Amsterdam, 4 Octomvre. Gu-
vernulu a espulsat pe toți dele-
gații englesi, cari au ațitat pe
lucrători.

DIVERSE.

O călătorie aventuroasă a unei pisici.
Speditorul Kohn din Viena, care e sta-
bilitu în Bäckerstrase, a expedit în
dilele trecute o ladă cu marfă fină de
lucsu la Constantinople. Lada era cu
mare îngrijire căptușita cu tărțe de
lemn. După o călătorie de 15 zile, a-
junse lada în Constantinople. Acolo
când fu deschisă, sări din ea o pisică
afară. Pe semne această pisică a intrat
în timpu de pausă, când se inpacheta, în

tărițe, și astfel nu a mai putut eși
afară. Cu tôte călătorie ei îndelungată
pisica nu arată mare slăbiciune din ca-
usa postului ce l'a ținutu, căci ea sări
cu putere în fața amplotului dela vamă
și îl sgăriă binișor. După cum se spune
această pisică, care a arătat atâta poftă
de călătorie, se află acum în filiala fir-
mei susu numite.

Unu parlamentu în miniatură. În mi-
culu principatu Reuss, alu cărui domni-
toru în timpul de față este principele
Enricu alu XXII, se vor face în zilele
acestea alegerile pentru camera deputa-
ților, care constă din patru membri.
Pentru aceștia voru candida optu supuși
ai principelui, și anume patru social-
democrați, doi conservatori și doi pro-
gresiști. Dintre cei patru social-demo-
crați doi sunt cărciumari.

Șahulu Persiei în mânăstire. După
cum se anunță din Tiflis, Șahulu în că-
lătorie sa cătră Teheran trecu prin Eci-
miadzin, pentru ca să-l vadă pe Cato-
licosulu Armenilor (capulu suprem alu
bisericii armenie) în renumita lui mână-
stire. Prin această Șahulu voi să arate,
că de aici înainte toți supușii săi voru
avé egale drepturi cetățenesci.

Unica glumă a lui Washington. Washing-
ton, părintele uniunei americane, era un
bărbat u forțe seriosu. Despre el se istori-
sesce, că în tôte viața sa să fi făcutu
numai o singură glumă. În decursulu
pertractărilor primulu congresu, cu pri-
vire la înființarea unei armate de aliați,
propuse unu membru, că armata să nu
trecă peste cifra de 3000 omeni. Au-
dindu această Washinton propuse, ca să
se ia unu concludu unanimu, că nici unei
armate mai mari de 2000 omeni să nu-
fie ertat a călca pământulu țerei sale.
Unu risu generalu isbucni în sală și
prima propunere fu respinsă.

Estate înaintată. Din Sofia se scrie:
Comuna bulgară Hagi Oglow Bazargik,
în ținutul Varnei, se pare că este cu
deosebire favorisată de climă. Dintre mai
mulți locuitori, a cărora naștere cade
în secolulu trecut, cei mai bătrâni sunt
Kotzo Christof și Hagi Ivanoff. Celu
dintâiu e de 130 de ani. Elu are unu
fiu de 80, unu nepot de 50 și unu stră-
nepot de 20 de ani. Hagi Ivanoff este
de 124 de ani, și are unu fiu în etate
de 65 de ani, care este membru alu so-
braniei bulgare, și unu nepot de 20 de
ani. Cei doi bătrâni sunt sănătoși și, cu
tôte etatea lor înaintată, se ocupă cu
economia câmpului. Cei doi strănepoți
amintiți mai susu servesc ca soldați în
primulu regimentu de cavalerie din
Sofia.

Unu succesu nou alu lui Eiffel. „Con-
structorulu colosalulu turnu de feru in-
naltu de 300 de metri a resoltat cu
noroc u problemă nouă forțe intere-
santă. În zilele aceste s'a ținutu o
conferință științifică în atelierulu dela
Levallois-Perret în prezența ministrului
de războiu Freycinet și a mai multor
oficeri superiori, precum și a mai mul-
toru membri ai congresului căilor fe-
rate. În această conferință s'a esaminat
un podu pentru calea ferată, care se
pôte descompune. Această construcțiune
a obținutu celu mai strălucitu succesu.
Podulu e de o greutate de 86 tone, este
de oțel și e menitu să substitue, atâtu
în timpu de războiu cât și în timpu de
pace, podurile stricate ale căilor ferate.
Toți cei de față felicitară pe Eiffel, pen-
tru noua invențiune.

O modă practică. Din Parisu se scrie:
Adeseori se întâmplă, că móre cineva
în familiă, tocmai când și-ai cumpărat
c manta său vr'o jachetă colorată. Noue
bărbaților ne este unu lucru ușor, ca
să jelim, n'avem decât să ne punem
o bucată de zăbranicu pe pâlăria și do-
liulu e gata. Cu totul alceva este însă
la dame, la dênsele e mai greu, de aceea
s'au decis damele din Parisu, ca la cas
decă a murit vre-o rudă mai îndepăr-
tată, să pôrte, tocmai ca oficerii, la bra-
țulu stângu o fâșie de zăbranicu. Și în-
tr'adeveru pe stradele Parisului veți

dame, cari jelesc îmbrăcate în rochii de
colore deschisă avându pe brațulu stângu
fâșia de zăbranicu.

ULTIME SCIRI.

Belgradu, 2 Octomvre. Regele
Alexandru a declarat, că fără
voia și scirea tatălu său nu va
avea întrevedere cu mămă-sa, re-
gina Natalia.

Belgradu, 2 Octomvre. D. Gruici,
președintele consiliului, însărcinat
de guvern u negocia cu ex-re-
gina Natalia, a avut cu regina
două conferințe cari au rămas
fără rezultat. Metropolitulu Mi-
hailu se încercă a face o învoială.

Berlinu, 2 Octomvre. Se asi-
gură, că guvernulu va presenta
Camerei unu proiectu de împru-
mutu de 260 milioane, pentru a
acoperi cheltuelile militare.

Parisu, 2 Octomvre. Comisarul
rusu alu Expoziției a adresat
Țarulu o telegramă de felicitare
cu ocazia celor 610 recompense
ce s'au acordat exosanților
rusi. Țarulu a multămitu comisa-
rului prin telegramă.

Berlinu, 2 Octomvre. Gene-
ralulu de Schweinitz, ambasadoru
alu Germaniei la Petersburg, e
așteptat la Berlinu unde vine
probabilu pentru a asista la în-
trevedere Țarulu cu împăratulu.

„Gazeta Germaniei de Nord”
ia act de articolele publicate de
diarele austriace asupra intențiunii
ce ar avea Poarta de a recunoșce
pe principele Ferdinand ca prin-
cipe alu Bulgariei. Fôia berlineză
adaugă, că această știre merită cre-
dință.

„Vossische Zeitung” dice din
partea sa, că Germania se arată
acum mai favorabilă ideei de a
recunoșce pe principele Ferdinand.

Parisu, 20 Octomvre. Sciri ve-
nite din Londra anunță, că orlea-
niștii refuză a continua a da fon-
duri și că generalulu Boulanger
voiește să emigreze în Egipt.

D. Rochefort a adresat unu
nou manifestu alegătorilor din
Belleville, îndemnându-i alu alege.
Manifestulu se sfirșește prin aceste
cuvinte: Josu cu hoții!

Cursulu pieței Brașov

din 3 Octomvre st. n. 1889.

Bancnote românesce	Cump. 9.45	Vând. 9.47
Argintu românesc	9.38	9.41
Napoleon-d'ori	9.47	9.47
Lire turcesce	10.72	10.76
Imperial	9.72	9.74
Galbin	5.58	5.61
Scris. fonc. „Albina” 6%	—	—
„ ” 5%	—	—
Ruble rusesce	122.—	—
Mărci germane	58.20	58.50
Discontulu 10—12% pe anu.		

Cursulu la bursa de Viena

din 3 Octomvre st. n. 1889.

Renta de aur 4%	99.90
Renta de hârtă 5%	94.95
Imprumutul căilor ferate ungare	114.90
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare (1-ma emisiune)	99.90
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare (2-a emisiune)	99.90
Amortisarea datoriei căilor ferate de ostu ungare (3-a emisiune)	—
Bonuri rurale ungare	87.80
Bonuri cu clasa de sortare	—
Bonuri rurale Banat-Timișu	—
Bonuri cu cl. de sortare	—
Bonuri rurale transilvane	—
Bonuri croato-slavone	105.—
Despăgubirea pentru dijma de vinu	—
Renta de hârtă austriacă	83.65
Renta de argint austriacă	84.75
Renta de aur austriacă	110.55
Losuri din 1860	138.—
Acțiunile băncei austro-ungare	922.—
Acțiunile băncei de creditu ungar	316.50
Acțiunile băncei de creditu austr.	405.75
Galben împărătesc	5.63
Napoleon-d'ori	9.49
Mărci 100 imp. germane	58.55
Londra 10 Livres sterlinge	119.95

Editoru și Redactoru responsabilu:
Dr. Aurel Mureșianu.

